SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVII. No. 244. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, DECEMBER 21, 1990 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 21-го ГРУДНЯ 1990 Ч. 244. РІК XCVII

Єпископ В. Лостен отримав почесну медалю Еллис Айленд

Ню Йорк. — Єпископ УКЦ Владика Василь Лостен був серед тих 101 визначних американських горожан, які 9-го грудня отримали у святочному акті, переведеному тут в часі бенкету у готелі Валдорф Асторія в Ню Йорку, почесну медалю Еллис Айленд.

Серед нагороджених є президент Джордж Буш, як також колишні президенти Ричард Ніксон, Джералд Форд, Джиммі Картер і Роналд Реґен, але вони отримають свої медалі в іншому часі.

Окрема комісія зложена із представників етнічних груп під проводом визначного американського підприємця Лі Аякокки і Вілліяма Мея вибрала усіх тих, що заслужили на відзначення за те, що вони здійснювали своєю працею „американську мрію". Саме серед них Владика В. Лостен, як провідник релігійного життя серед українців-католиків, що переїхали до ЗСА.

Владика В. Лостен

Від часу відродження Української Католицької Церкви в Україні Владика В. Лостен відвідав вірних в Україні вже вісім разів і є одним із чільних організаторів духовної та матеріяльної допомоги українцям-католикам в Україні.

Єпископ В. Лостен є другим українцем, що відзначений цією почесною медалею Еллис Айленд. Першим був проф. Лев Добрянський, довголітній голова Українського Конгресового Комітету Америки і колишній амбасадор ЗСА на островах Багами.

СКВУ передав протест в справі С. Хмари

У вівторок, 18-го грудня, президент Світового Конґресу Вільних Українців Юрій Шимко передав в Ню Йорку Генадієві Удовенкові, голові постійного представництва УССР при ООН, гострого листа, адресованого до голови Верховної Ради УССР Леоніда Кравчука,в справі народного депутата Степана Хмари. В листі закликається Л. Кравчука не йти слідами Щербицьких та Івашків, а стати „в захисті свого народу, його чести і кращої долі". На фото вгорі Ю. Шимко (зліва) передає письмо Г. Удовенкові.

(*Фото: Ярослав Кулинич*)

Партократи СССР не здібні навіть розділити дарових харчів

Москва. — Агентство Асошіейтед Пресс повідомило, що Владімір Крючков, керівник КҐБ, який в совєтській тоталітарній системі нікому не підлягає і навіть з'їзд народних депутатів не може покликати його до звітування, заявив в інтерв'ю з кореспондентом газети „Правда", що в морських портах і на залізничних станціях СССР скупчилося 1,8 міл .тонн імпортованих (читай подарованих) товарів. Їх розвантаженням повинні зайнятись військовики, бо транспорт немає достатньої кількости робітників, які можуть дати собі раду з таким інтенсивним вантажем.

Заступник голови Ради Міністрів СССР Лев Воронін, який очолив державну комісію розподілу даровизни із Заходу, перестеріг, наслідуючи Крючкова, усіх тих осіб, які, працюючи над розподілом харчових продуктів, заходили б частину з них продавати на чорному ринку. В такому випадку прокуратура СССР буде кожного „злодія" — за винятком каґебістів — притягати до судової відповідальности. Воронін заявив, що хоч більшість харчів попадають до призначених місцевостей, трапляються однак випадки розкрадання.

Згідно з інформаціями КҐБ, в СССР все ще стоять не розвантаженими 7,000 залізнодорожних вагонів. Чимало з них просто залищені на поталу долі. В районі Іркутська на бічних залізнодорожних рейках стоять 52 поїзди з навантаженними закордонними товарами. Згідно з цими ж інформаціями найбільше товарів приходить з Німеччини. Досі Бонн надіслав 2,090 тонн продуктів, Італія прислала 129 тонн, ЗСА 102, Швайцарія і Голляндія 50 тонн.

Комісія розподілу в першу чергу скеровує більшість продуктів для шкіл, інтернатів, дитячих садків, шпиталів, а також для переселенців з Чорнобиля і в район Аральського моря. Черговою групою є пенсіонери, інваліди і особи з дуже низьким заробітком.

Торкаючись питання, чи дійсно в СССР є прояви голоду, Воронін відповів що він не хотів би в такій площині ставити справу допомоги Заходу для СССР. Основною причиною недостачі харчів Воронін вважає відмову багатьох сільськогосподарських районів доставляти харчі до великих міст. Він, очевидно, не згадує про причину. А причиною є низькі винагороди колгоспам безвартісними карбованцями і грабіжницька політика московського центру у відношенні до України й інших поневолених Москвою народів. „Їм трохи встидно", — пише американська газета „Вашінґтон Пост", — що вони, велика мілітарна потуга, не можуть нагодувати свого власного населення, але більйони долярів витрачали на модерне озброєння проти уявної загрози з боку західніх імперіялістів".

В кореспонденції „Вашінґтон Пост" говориться і про те, що Захід ледве чи врятує від розпаду совєтську імперію тим більше, що західні жертводавці починають помалу втрачати довір'я до тоталітарного режиму в Кремлі. Вони зрештою ще й досі не дістали від КҐБ права контролі над розподілом своїх дарів. Їх мільйонові допомоги і так не попадають в ціль, тобто до того прошарку населення, яке дійсно такої допомоги потребує.

У Києві появилося нове видання

Київ. — Газета „Культура і Життя" повідомила, що у Києві створено нове наукове і культурно-освітнє видання, журнал „Вісник Міжнародної Асоціяції Україністів".

В журналі друкуватимуть матеріяли з різних галузей українознавства. Зокрема йдеться про подолання штучної відірваности гуманітарних наук в Україні від світової україністики, інтеґрацію української національної культури, залучення масиву української закордонної науки і культури до загально-національного культурного процесу. Також подано широку інформацію з проблем національного відродження, духовного життя українців в Україні та поза її межами.

В Києві відбувся музичний фестиваль

Київ. — Тут у жовтні в приміщенні Київського Театру Опери та Балету імені Т. Шевченка відбувся 1-ий Український міжнародний музичний фестиваль. На ньому виконувалися твори композиторів України, української діяспори та інших національних шкіл. Крім концертів відбулися творчі зустрічі, бесіди з журналістами, інші імпрези. У них взяли участь музичні діячі України, гості з інших країн — музикознавці, офіційні особи, представники ділових кіл. Головна тема фестивалю — стан музичної культури української діяспори. Багато закордонних гостей підкреслювали, що живе спілкування із живою музикою — одна з головних заслуг фестивалю. Прозвучали твори М. Скорика, Е. Станковича, О. Киви, В. Бібика, В. Сильвестрова, Л. Колодуба та інших.

Українська музика загалом твориться в Україні. Але доробок композиторів української діяспори теж необхідно вивчати, видавати і сприяти його виконанню. На фестивалі можна було почути твори композиторів діяспори В. Балея, З. Лавришина, М. Кузана, а також композиторів неукраїнського походження, в творчості яких є українські мотиви. Одним з прикладів можна назвати монолог для баса і симфонічної оркестри „Мені однаково" (на слова Т. Шевченка), який

(Закінчення на стор. 3)

ПРОФЕСОР Л. РУДНИЦЬКИЙ ОЧОЛИВ НТША

Учасники Загальних зборів НТША

(Фото: Ярослав Кулинич)

Ню Йорк. — Тут у суботу, 15-го грудня, відбулися у власній домівці 13-ті Звичайні загальні збори Наукового Товариства ім. Шевченка в Америці. За президіяльним столом засіли керівник зборів Василь Маркусь з Чикаґо. Олекса Біланюк, Мирослав Семчишин і Анна Процик, секретарка. Почесним гостем був голова НТШ у Львові проф. Олег Романів.

Відкрив збори голова НТША д-р Ярослав Падох, згадавши на вступі невідрадні останні події в Україні. Кажучи про нав'язані вже взаємини з НТШ у Львові, він вказав на єдину формальну розбіжність між тутешнім і матірним товариством, що у діяспорі НТШ не має у своїй назві імени Шев-

(Закінчення на стор. 4)

ЕЕС ВІДМОВИЛАСЬ ВІД ЗУСТРІЧІ З МІНІСТРОМ ІРАКУ

Брюссель, Бельгія. — Міністри закордонних справ 12-ох членських держав Европейської економічної спільноти підтримали становище З'єднаних Стейтів Америки і заявили, що вони навіть не думають зустрічатися з міністром закордонних справ Іраку Таріком Азізом, особливо перед тим поки він не відвідає Вашінґтон, згідно з ранішим домовленням.

Раніше було прийняте рішення ЕЕС, що міністер закордонних справ Італії, членської держави европейської спільноти, зустрінеться з Азізом після короткої зупинки в Римі після повороту з Вашінґтону. В минулий понеділок, 17-го грудня, Азіз мав зустрінутись у Вашінґтоні з президентом З'єднаних Стейтів Америки Джорджем Бушем, але зустріч не відбулася тому, що Вашінґтон і Багдад не могли порозумітись щодо дати відвідин в Іраку державного секретаря ЗСА Джеймса Бейкера, якого мав прийняти на розмову президент Іраку Саддам Ґуссейн. Бейкер заявив, що найпізніше він може прибути до Багдаду 3-го січня наступного року. Іракські політики, покликаючись на перевантаження працею президента, пропонували відбути зустріч аж 12-го січня, тобто напередодні вигасення дати ультиматуму, визначеної Ґуссейнові Радою Безпеки Організації Об'єднаних Націй, тобто до 15-го січня він мавби вже вивести своє військо без жодних передумов з Кувайту. Після цієї дати ЗСА і їхні альянти будуть мати розв'язані руки, бо Рада Безпеки ООН санкціонувала навіть примінення військової сили проти Іраку, якщо не вдасться полагодити справи мирним способом.

„Ми будемо продовжувати тиск на Ірак, щоб він дотримався речення Ради Безпеки", — заявив кореспондентам президент европейської комісії ЕЕС Жак Делер. Сам Бейкер не протестував, щоб представники міністерства закордонних справ Італії зустрілися з Азізом, але більшість представників ЕЕС хотіли продемонструвати єдність демократичного світу проти Іраку і відтягнути свою підтримку для плянованої зустрічі.

У вівторок, 18-го грудня, міністри закордонних справ НАТО обвинуватили Совєтський Союз в тому, що він намагається відтягати справу підписаного в листопаді договору про зменшення війська і зброї в Европі. У спільному комунікаті говориться, що европейські країни не ратифікують договору до того часу, поки ця справа не буде Москвою полагоджена. Державний секретар ЗСА Дж. Бейкер підкреслив в Брюсселі, що американська розвідка встановила, що СССР поставив тільки в стан замороження деяку частину танків, а більшість зброї, яка повинна „зникнути" з европейського континенту, заховав у забороннених для відвідувачів військових зонах.

Західні критики також висловили стурбованість, що СССР перекинув велике число зброї і танків за Урал, де вже ця зброя не є предметом контролі. Одним словом, як пише лондонський „Сандей Таймс", Москва намагається черговий раз обдурити Захід пропаґандивними гаслами про перебудову й демократизацію, отримає за те більйонові допомоги економічного характеру з країн вільного світу, потішає „західняків" переходом до системи вільного ринку, але без приватної власности на землю. На Заході з приводу цих махінацій совєтських керівників і самого Міхаіла Ґорбачова починають, як пише в аналітичній статті в газеті „Вашінґтон Пост" Дейвид Гоффман, помалу, але систематично прозрівати, що вже було видно на річній конференції ЕЕС і НАТО в Брюсселі.

ЗАКЛИКАЮТЬ М. ҐОРБАЧОВА ПРОГОЛОСИТИ ВИЙНЯТКОВИЙ СТАН

Москва. — Група совєтської інтеліґенції, діячів науки і культури, звернулись до президента СССР Міхаіла Ґорбачова із закликом проголосити вийнятковий стан, а де треба і поліційну годину та дію президентських законів, особливо в зонах більших конфліктів, якщо конституційні форми, тобто діяльність війська, КҐБ і міліції не діють там ефектовно.

Це звернення підписали понад 50 осіб, між ними міністер культури СССР Ніколай Губенко, патріярх московський і всієї Русі Алексей ІІ, лавреат Нобелівської премії академік Ніколай Басов, віцепрезидент Академії Наук СССР Константін Фролов, відомий російський письменник Юрій Бондарев і багато інших.

Звернення так званої совєтської інтеліґенції було широко розповсюджене на З'їзді народних депутатів і на диво, ніхто ініціяторам цієї ідеї не забороняв роздавати петицію звернення депутатам при вході на залю нарад. Західні кореспонденти і політичні спостерігачі кажуть, що ситуація виглядає дещо дивною, бо прихильники проголошення вийняткового стану в СССР кажуть, що вони бояться „диктатури", „сепаратистів", „підривної антидержавної діяльности" тощо, але рівночасно передають в руки одної людини, тобто М. Ґорбачова, всю владу диктатора, якої не мав жодний інший совєтський керівник перед тим. Автори петиції кажуть, що їх „підтримує ввесь народ (вони мають правдоподібно на думці росіян) і лідери багатьох інших країн". Тут вони дуже помиляються, бо їхня ініціятива і взагалі передача всієї влади в руки М. Ґорбачова викликала на Заході неґативну реакцію і стриманість до СССР, навіть на відтинку економічної допомоги.

На З'їзді депутатів виступали особи з поважними пропозиціями і політичні клавни. Один з них заявив, що у всьому завинив цар Петро І, який переміг шведського короля під Полтавою. Якщо б сталось інакше „ми сьогодні жили б як шведи".

Ніколай І. Рижков, голова Ради Міністрів СССР та чимало інших депутатів звертали увагу, що, мовляв, „мітінґами країни не нагодуєш". Оратори говорили про різке падіння робітничої дисципліни, зріст злочинства, крадежей, піяцтва, вбивства. Вони нагадували, що в цьому році був дуже добрий урожай, але його не було кому зібрати. Людей й техніки, наприклад, на Україні не було, не вистарчало бензини, а мешканці міст мітінґували. „Але коли треба було перекинути із західніх областей України кількадесять автобусів з публікою до Києва чи інших міст — бензина знайшлася", — заявив один ненависник всього, що українське, який готовий був вже завтра втопити в крові усіх західніх українців за їхню національну (по його думці 'націоналістичну') свідомість.

В залі під час ораторських виступів депутатів, зокрема росіян та зрусифікованих націоналів, відчувалась ненависть до волелюбних ідей поневолених Москвою народів, а Україна, як то кажуть, „все була на язику" комуно-московських шовіністів. Треба думати, пишуть західні кореспонденти, що всі ті виступаючі готові підтримати кожної хвилини петицію „совєтської інтеліґенції" про заведення вийняткового стану. Навіть „святійший" патріярх РПЦеркви Алексей говорив про „встид", який принесли Церкві і батьківщині „київські демократи", подібні до Степана Хмари. Московський „святець" обороняв В. Леніна, „який так багато зробив для нас" і закликав М. Ґорбачова „навести дисципліну" (Сталіна на його солову треба).

За останніх два дні виступали понад 40 депутатів і всі майже говорили про „дисципліну". Білоруський перший секретар Компартії закликав до переведення плебісциту. Президент Російської федерації Боріс Єльцин підкреслив, що центр хоче сформувати конституційну форму правління, необмеженого авторитарного режиму, яка є дуже небезпечною, наприклад, у випадку відходу від політики М. Ґорбачова.

У СВІТІ

ПРЕЗИДІЯ ВЕРХОВНОЇ РАДИ СССР звернулася до республіканських керівників Грузії і Південної Осетинії (автономної области) із закликом виявити крихітку вирозуміння, замиритись і відкликати встановлену поліційну годину. Вирозуміння повинно полягати в тому, щоб обидві сторони зрозуміли шкідливість політичного напруження і зударів, які шкодять обопільним відносинам. Звернення ВР СССР було опубліковане тоді, як кореспонденти ТАСС повідомили про загострення відносин в Осетинії. Область користується автономним статусом від 1922 року, але адміністративно вона підпорядкована Грузинській ССР.

ІРАНСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ Гашемі Рафсаджані виступив на телевізії і радіо з критикою політики президента-диктатора Іраку Саддама Ґуссейна, амбіції якого створили на Близькому Сході, зокрема в районі Перської затоки, дуже небезпечну воєнну ситуацію. Амбіції С. Ґуссейна полягають в тому, що він хоче збільшувати територію і багатства своєї країни коштом інших країн і територій. Рафсанджані підкреслив, що у випадку воєнних дій в Перській затоці потерпить в першу чергу „братський" іракський народ, але воєнні дії у якійсь мірі можуть перенестися на територію Ірану і пошкодять йому в першу чергу економічно. Іран офіційно засудив іракську інвазію Кувайту, але в той же час засудив присутність американських військ в Савдійській Арабії.

ЕВРОПЕЙСЬКА ЕКОНОМІЧНА спільнота погодилася допомагати також Югославії. На протязі чергових п'ятьох років ЕЕС доставить до Югославії товарів першої потреби на суму одного більйона долярів. Спільний ринок розпічне також обговорення справи прийняття Югославії в членство ЕЕС тому, що ця країна розположена на перехресті багатьох міжнародних торговельних шляхів.

ПРЕСОВЕ АҐЕНТСТВО Ройтерс інформує з Токіо, що Японія погодилася надати Совєтському Союзові позичку в сумі 100 міл. дол. на закуп товарів на Заході. Представник міністерства закоронних справ Японії заявив, що позичка буде надана через Експортно-імпортний банк Японії. Японія також вишле до СССР обмежену кількість харчових продуктів на суму 3,75 міл. долярів. Крім того Японія погодилася доставити до СССР різноманітну технологію, яку совєти використають для побудови більших магазинів для зберігання продуктів.

ПОЛЬСЬКИЙ ЕКЗИЛЬНИЙ уряд в Лондоні вирішив на своєму засіданні передати державну передвоєнну печатку і всі клейноди уряду на руки теперішнього президента Польщі Леха Валенси. Ришард Качоровський, президент в екзилю від 1989 року заявив, що він поїде з родиною і своїми дорадниками до Варшави, щоб особисто перевести церемонію передачі державної печатки в руки нового демократичного уряду Польщі. Ця церемонія замкне довший період діяльности польського уряду за кордоном, який діяв в Лондоні від часу окупації нацистами території Польщі.

В АМЕРИЦІ

ЗГІДНО ЗІ СТАТИСТИКОЮ Уряду та транспортової індустрії, базованої на шестимісячній широко приміненій перевірці серед працівників транспоратації, відносно незначна кількість працівників повітряних ліній є наркоманами. Федеральне управліннял авіяції заявило, що серед 120,000 перевірених працівників від січня до червня, тільки 561 особа виявили познаки вживання наркотиків, а це менше як половина одного відсотка. Найбільше випадків вживання наркотиків знайдено серед тих, які стараються про працю в повітряній індустрії, ніж серед тих, що вже там працюють.

МІЖСТЕЙТОВА КОМІСІЯ торгівлі одноголосно проголосувала рішення про заборону палення цигарок у всіх автобусах на міжстейтових трасах у ЗСА. Це рішення мало б стати правилом з початком 1991 року, зараз після цього, як це рішення буде опубліковано в їхньому виданні „Федерал Реджістер". Рішення комісії, схвалено голосами 5 до 0, дає можливість вибору автобусовим підприємствам примінити цю заборону також і до окремо винаймлених автобусів, очевидно зі згодою тих, які винаймають. Автобусова лінія „Ґрейгавнд" ще перед рішенням комісії увела в життя таку заборону.

ЯК ТВЕРДЯТЬ ПРЕДСТАВНИКИ Уряду президента Джорджа Буша, ЗСА домовились із союзниками у Перській затоці, що не допустять до розпаду протиіракської коаліції у випадку нападу Багдаду на Ізраїль, що у свою чергу втягнуло б Ізраїль у війну на Близькому Сході. Ця можливість зокрема турбує американських політиків саме тепер, коли ЗСА підготовляються до можливих воєнних дій з Іраком. Вашінґтон затурбований ще й тим, що історична ворожнеча між Ізраїлем і арабськими сусідами може відновитися та спричинити розпад міжнародної коаліції, якщо Ізраїль в той чи інший спосіб втягнуть у конфлікт. Уряд дуже старається робити враження, що це не є проблемою, хоча всі офіційні чинники відмовились від будь-яких точніших інформацій пов'язаних із цими твердженнями.

ЗСА ПОГОДИЛИСЬ підтримати нову резолюцію Ради Безпеки Об'єднаних Націй, в якій критикується Ізраїль, щоби оминути розпаду арабської коаліції проти Іраку після окупації Кувайту. Після цілого тижня переговорів ЗСА вирішили не ставити свого вето, а зокрема після того, як Ізраїль почав депортацію палестинців з окупованих територій західнього берега [illegible] Йордану і смуги Газа. Рішення ЗСА передав іншим 14 членам Ради Безпеки державний секретар Джеймс Бейкер минулої неділі.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашінґтоні (202) 347-UNAW, (202) 347-8631 (факс)
Subscription 1 year — $40.00 6 months — $22.00, 3 months — $12.00 UNA members 1 year — $15.00 Change of address — $1.00 Make check or money order payable to "Svoboda"
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Самогубна політика

На цьому місці була мова про гістеричного президента Міхаїла Ґорбачова, який перейде до історії не тільки, як лавреат Нобеля, але і як найбільш хамелеонський державний лідер, який раз-у-раз змінював свої рішення. Збіґнєв Бжезінскі, професор університету, колишній дорадник президента Картера у справах крайової безпеки і знаменитий знавець Сходу Европи, звернув кілька днів тому у телевізійному інтерв'ю увагу на інший аспект Ґорбачова: поруч з його хиткістю у рішеннях — він таки цупко тримається двох доґм, не здаючи собі справи, що вони мусять довести до банкрутства — разом із загином його самого. Цими двома непорушними доґмами Ґорбачова — це єдність, чи пак неділимство Совєтського Союзу та ворожість супроти приватної власности — всупереч публічним заявам, що він погоджується на перехід економіки СССР з контрольованої на вільний ринок. Одне і друге свідчить про невгнуту вірність Ґорбачова комунізмові. Він усе ще є „генеральним секретарем Компартії СССР". Пригадується його обурення, коли Боріс Єльцин виступив з партії. Цікаво, що шукаючи причини зикзакуватих ходів Ґорбачова і його непорушної вірності комунізмові, західні політичні аналітики, включно з прегарно зорієнтованими кореспонденатами „Ню Йорк Таймсу" і „Вашінґтон Посту" з Москви, не згадують дружини Ґорбачова Раїси. Зате раз-у-раз можна почути від ґромадян СССР, які приїздять до Америки, що ніхто інший, тільки Раїса, фанатична марксистка, має вирішний вплив на свого чоловіка саме в отих двох справах, на які вказав З. Бжезінскі.

Зберегти єдність Совєтського Союзу у такій формі, як цього вимагає Ґорбачов, неможливо з різних причин. Неписаний закон історії перестерігає: вказівки на історичному годиннику не можна завернути назад. Під кінець XX сторіччя неможливо зберігти центральну і найвищу владу у Москві над 15-ти країнами, з яких силою зброї зліплено імперію. Можна здавлювати національні рухи тимчасово, можна виарештувати людей, судити каптуровими судами, відновити ҐУЛаґи — все одно воно трісне. Байдуже як і коли, але невідхильно станеться — і на це є безліч прецедентів у світовій історії.

Неможливо теж переводити економіку на вільний ринок і мати застереження щодо приватної власности. Це самозаперечення. Вільний ринок — це саме приватна власність з приватною ініціятивою і суперництвом, це та економіка, яка прикметна демократії. Але для комуністів це зненавиджений „капіталізм". Психологічно зрозуміло, що Ґорбачов, вірний комуніст — ворожий капіталізмові, хоч він разом з усією комуністичною верхівкою в СССР творить клясу „совбурів". Але як державний муж Ґорбачов засуджує економіку СССР на банкрутство і державний устрій в СССР на провал, коли тепер, серед щораз очевидніших познак хаосу, хоче зберегти „єдність" СССР і обмежує приватну власність та реалізацію обох тих програм довіряє війську і поліції.

Кажуть, що не було ще, нема і не буде заборони людської інтелектуальної обмежености. Водночас відомо особливо з історії Франції за династії Бурбонів, яку поважну ролю грали тодішні товариські сальони, в яких царили — жінки. Відомо теж, яку злощасну ролю грала дружина Миколи II Єлисавета. Так чи інакше — впертість Ґорбачова зберігати неділимство і не допускати приватної власности — це з усіх експериментів Ґорбачова — найбільш самогубний.

Михайло Кучер

ПРИМУСОВА МІҐРАЦІЯ У СССР

У СССР в політиці існує термін „плянове переселення", або більш зрозуміло „примусова міграція".

Якщо глянемо в глибину століть, то пригадаємо асирійську і римську діяспори жидів, переселення рабів негрів з Африки в Північну Америку. Під час Другої світової війни — мільйони „арбайтерів" і „остарбайтерів" привезено до Німеччини. До того ж типу належить політика „обличчям до села" в Китаї. Тоталітарний совєтський режим не міг бути вийнятком. Під поняття примусова міграція в СССР підпадає кілька мільйонів людей.

Тут згадаємо такі типи: 1) депортація за клясовою ознакою, розкуркулення 1929-1933 р.р. Виселення дворян-шляхти зокрема з великих міст 1935 року; 2) депортація за етнічними ознаками — „покарані" народи 1941-1945 р.р. за „політичні" злочини; 3) плянове переселення 1927-1970 років: а) на схід в Сибір, на Далекий Схід; б) на південь в Казакстан; в) з гір долини, зокрема в наших Карпатах. 4) Переміщення в'язнів — 1920-1953 роках: а) політичних, б) воєннополонених, в) злочинців (побутові злочини). 5) Евакуація і реевакуація — 1949-1950 років. Тут неясно, до якої категорії зарахувати депортацію естонських, латвійських і литовських „куркулів" напередодні війни.

Виселення українських селян і штучний голод. Ця велика і трагічна тема вже була висвітлена в публіцистиці. В таку ж типологію треба включити сільськогосподарське переселення, яке мало на меті направити внутрішню диспропорцію трудових і земельних ресурсів. Це був також наслідок злочинної національної політики. Таку міграцію уряд проводить на „добровільній основі". Документація такого явища була повністю засекречена.

Залишаючи на боці політичну і моральну сторінки справи, залишається відповісти, який це мало наслідок економічно і соціяльно. Таж в'язні побудували Маґнітку, Кузбас, Комсомольськ на Амурі, московське метро, тисячі кілометрів совєтських залізниць, вирубали мільйони кубометрів лісу, здобули тонни золота.

Щоб — поза емоціями — дослідити це важливе питання,потрібні конкретні відомості. Багато матеріялів є в КҐБ і МВС — міністерстві внутрішніх справ.

Новий президент, демократично вибраний парлямент повинні зрозуміти причини невдач і неуспіхів першого року нетоталітарної влади в Польщі і дати реальні можливості направи, а не тільки туманні сподівання.

Уже треба перестати деклямувати про християнські і загальнолюдські вартості, треба почати їх реалізувати в щоденному житті, а того немає.

Хто б не виграв — має забезпечити здійснення свободи, демократію і незалежність країни. Післякомуністична влада в Польщі не може звільнитися від того, що було за комунізму. Уряд каже, що економіка має бути незалежна від політики чи ідеології, що хоче вільного ринку, але психологічно не може звільнитися від того, що було раніше. Уряд каже одне, а на практиці, буває, робить протилежне. Уряд не може відважитися на кординальні зміни і непотрібно поширило центральну адміністрацію, замість її обмежити, не чіпає стару номенклятуру, що її теоретично обвинувачено за всі минулі політичні і неполітичні злочини. Висновків досі не зроблено.

Післякомуністичний польський уряд сам себе обмежив своїм номенклятурним комуністичним походженням, своїм старим мисленням

Польща на Заході мала опінію католицької країни з великим авторитетом Церкви. І тут сталося незрозуміле, Коли преса заговорила про запровадження в школі науки релігії, то справа практично малощо не провалилася. Велика кількість поляків, батьків дітей шкільного віку, висловилися проти. Мовляв, одну опіку і накази — не хочемо замінити іншими, але також наказами. Запровадження науки релігії було зреалізоване декретом, себто наказом.

Тут є над чим подумати діячам Руху в Україні і зокрема в Західній Україні та й нам у діяспорі. Співати то ми вміємо, але й досі національної дисципліни нам бракує. Ми якось не розуміємо, що політична демократія виключає єдність, яку ми на словах і в молитвах так бажаємо.

У Польщі „Солідарність" розщепилася на дві і об'єднати її не вдалося навіть кардиналові Глемпові... До тепер поляків об'єднувала боротьба з комунізмом. Зник комунізм — зникла єдність. Політична демократія на Заході об'єднується тільки тоді, коли державі загрожує національна небезпека. Коли японці бандитським нападом знищили американську далекосхідню фльоту, в американському парляменті негайно зникли демократи і республіканці. Залишились американці. Війну проголошено без дебатів.

Леся Храплива-Щур

ДАРУНОК ПІД ЯЛИНКУ ЧЕМНИМ БАТЬКАМ

Наближається Різдво Господнє — час посиленої прихильности й доброзичливости поміж людьми. Ці почування висловлюють звичайно, між іншими, теж і взаємними дарунками. Якщо це навіть не зовсім наш звичай, то в останні часи, головно в нас, у діяспорі, він добре закорінився. Зрештою, він і непоганий, коли зважати, щоб була з нього якнайбільш всебічна користь. Щоб збільшувалася в Різдвяний час жертвенність на громадські та добродійні цілі. Та й щоб самі дарунки були не лише доказом уважливости та матеріяльною вартістю, і щоб включали якусь більшу цінність, ширили духовне добро, закріплювали правду. Це відноситься, в першу чергу, до дарування дітям. Замість дорогих і нетривких забавок, стане їм пам'ятнішим та кориснішим дарунком хоч би українська книжечка, оплата табору чи мандрівки в українському товаристві (а, може, й подорожі в Україну?!), чи стилевий народний одяг до виступів на національних імпрезах.

Але це правило не менш важливе і в даруванні дорослим. І ось цього року, саме під Різдво, появилася книжка, яка може стати справді таким цінним і доцільним подарунком дорослим, а зокрема молодим батькам. Це праця відомої виховниці й громадської діячки із Канади мгр Антоніни Горохович „Батьки і діти". Хто цікавиться справою виховання українських дітей, тому цей наголовок не буде зовсім чужий. І справді, перше видання цієї книжки появилося ще 1965 року. А це вже друге, бо попереднє давно вичерпане.

На обкладинці цього видання, як і на першому, красується малюнок відомого маляра — графіка Мирона Левицького: дерево життя — дерево роду, плекане старанно, а тому й покрите добірним плодом. Бо книжка ця — підставовий посібник для виховання молодого українського покоління поза межами Батьківщини. Того покоління, яке має зростати із дерева рідних традицій, дарма, що не на своїй землі. Перелік наголовків груп підрозділів дасть нам хоч приблизний вгляд у зміст: „Батьки і діти", „Виховання і щастя людини", „Українська виховна система і роля батьків у ній", „Національне виховання й особовість", „Молодіжні організації в українській виховній системі", „Виховні вартості традицій", „Асиміляція в побуті", „Культура товариського життя", „Батьки, діти і рідна мова" (тут включені і завваги про релігійне виховання та його значення).

Як бачимо, книжка ця дає відповіді на питання, які ставлять собі сьогодні кожні вдумливі і дбайливі батьки. А якщо деяких батьків такі питання не цікавлять, то саме ця книжка зверне їм увагу на важливість, на необхідність цих справ, на конечність застанови над ними для кожного, кому Господь доручив виховання молодої людини. Діти бо ростуть самі собою, і якщо батьки не унапрямлять відповідно їх росту, вони знайдуть свої власні шляхи, але чи ж добрі? Відповідь на це питання бачимо й чуємо в щоденних вістях із цілого світу, в рубриках „злочини й катастрофи". Це в загальнолюдському пляні. А українські батьки мають додаткове завдання — передати своїм дітям здобутки нашої української культури й духовности.

Так, отже, книжка „Батьки і діти" сьогодні не менше на часі, як була з чверть століття тому. Хоч за той час все ж немало змінилося: відкрилися широкі, навіть особисті можливості контактів покоління наших дітей із небаченою досі батьківщиною. Україна стала із фантастичної казки — живою, актуальною й зобов'язуючою дійсністю. Опрацьовуючи нове видання, авторка взяла це до уваги. Взагалі новина тут — це короткі оповідання із життя дітей, які переплітають та наглядно ілюструють теоретичні розділи книжки. І, звичайно, вказують, як повинні батьки вміло розв'язувати різні виховні труднощі. Але між цими оповіданнячками особливо багато розказує про зустріч сучасних дітей із діяспори з небаченою Батьківщиною. І знову же піддаються способи, як найкраще використати ці зустрічі для виховання дітей. Бо це вже — сьогоднішня незаперечна дійсність. А численні образки та світлини дітей додадуть читачеві ще кращу змогу вжитися в настрій та проблематику книжки та зрозуміти ще краще наміри авторки. І через них — видання ще цікавіше та доступніше кожному.

Не можна поминути без слова вдячности людей, яким ця книжка зобов'язана за свою появу. Це, в першу чергу, вдова-піонерка із Калґарів в канадській Альберті, пані Єлена Коваль. Вона живо та охоче відгукнулася на пошуки за меценатом для „Батьків і дітей" та покрила всі кошти видання. Хоч ці кошти, як не раз буває, потроїлися від першої оцінки-передбачення до кінцевих розрахунків. І все ж це не зневірило людини, яка пропрацювала важко й чесно все своє життя чи на власній фармі, чи на громадській ниві. Єлена Коваль своєю беззастережною жертвенністю дала книжці нове життя і новий доступ до тисяч рук і сердець наших батьків. І не лиш у діяспорі. Бо хоч авторка бере до уваги головно обставини, проблеми та можливості країн нашого поселення у вільному світі, там з'ясовані і основні вартості морального, патріотичного та релігійного виховання, які важливі й невідкличні всюди. Теж і в Україні, де того роду літератури не бачило вже три покоління батьків. Отож половина накладу „Батьків і дітей", вільна від якихнебудь фінансових обтяжень, сьогодні вже переслана в Україну, „на ясні зорі, на тихі води". Друга ж половина залишається доступною українським батькам, які її бажатимуть. Ціна її, особливо при сьогоднішній дорожнечі, зворушливо низька, всього п'ять канадських долярів. Книжку можна замовляти в Українській Книгарні в Едмонтоні: Ukrainian Book Store, P. O. Box 1640, 10215 97-th Street, Edmonton, Alta. T5J 2N9 Canada, або в книгарні „Арка-Захід" у Торонто: West-Arka", 2282 Bloor Street West, Toronto, Ont., Canada M6S 1N9.

Чистий прихід із розпродажу цієї книжки, як і зазнаено на початку її, йде на діяльність Світової Координаційної Виховно-Освітньої Ради при СКВУ. Як відомо, СКВОРада опікує-

(Закінчення на стор. 3)

Д-р Роман Осінчук

Здоров'я — всьому голова

Думки про медицину наприкінці XX сторіччя

Надходить свято Христового Різдва, а за ним Новий Рік , який відкриває двері до останнього десятиліття нашого віку, багатого у всілякого роду незвичайні події нашого життя та нашого оточення, очевидно, може не дуже замітного в людському житті, а зокрема в медицині. Тому, переступаючи поріг Нового Року, мимоволі кожна людина оглядається назад, підсумовує працю й осяги минулого року та снує пляни про нову дальшу та ближчу ланку свого життя, про свою майбутність. Але снувати пляни у свою майбутність можна краще тоді, коли ми глянемо позад себе та належно оцінимо нашу минувщину. А медична минувщина особливо останніх років є надзвичайно цікава. От хоч би взяти розвиток медицини в останніх 50-роках.

Деякі вчені історії медицини твердять, що за останніх 50 років медицина зробила більші поступи, як за попередніх 5000 років, а половина вже відомих науковців-дослідників у світі — ще живе саме в теперішньому часі. Ми живемо, очевидно. в незвичайно цікавому часі. багатому в медичні досліди, спостереження та висновки медичної науки і лікарської професії. Даймо на це бодай кілька прикладів. Ми вже звикли до антибіотиків, що у великій мірі просто зліквідували інфекційні хвороби, про які сьогодні навіть люди не думають. Скільки лише жертв платили наші діди, батьки чи старші віком люди ще не так давно, хоч би 50 років тому. Автор цих рядків вже був лікарем і працював у шпиталі чи приватній ординарії. Не раз, працюючи в клініці, з острахом і журбою приглядався хворому, зокрема старшому, чекаючи з острахом дня кризи пневмонії чи запалення леґенів, чи витримає людина, особливо старша, так звану кризу? На жаль, багато старших віком людей падало жертвою тієї хвороби у цей т.зв. день кризи. Помогти не було чим, бож перші антибіотики зродились при кінці 30-их років (сульфаніламіди) та при кінці 1940-их років пеніциліна . А за ними далеко пізніше прийшли інші, як стрептоміцина та інші міцини, циклінн, спорини і т.д. І сьогодні студент медицини, чи молодий лікар на клінічній практиці, вже навіть не має змоги спостерігати перебіг деяких хворіб (хоча бпневмонію чи запалення леґенів) та знає про них хіба з книжки чи медичних викладів, і всякі інші лікарства, такі як антикоаґулянти, кортікостероїди, антиновотворові, а навіть замісники крови й інші! Тож не дивно, що сьогодні деякі хвороби зникли з овиду. Але ще й тепер у нашій країні все таки туберкульоза забирає велике жниво, а колись „не покоси клала — гори".

Сучана медицина продовжила людям і вік життя до 72 (у чоловіків) та 78 (у жінок), а це знову причинилось до розвитку й збільшення різних деґенераційних хворіб старости та хронічних недомагань, зважиши, що сьогодні в ЗСА живе 50.000 людей у віці понад сто років.

Також різні технологічні здобутки медицини дають змогу виконувати дуже складні хірургічні заходи, такі як операції серця, кровних судин, перещіплювання (трасплянтації) різних органів людських з однієї на другу, чи від людей здоровних, що померли в наглих випадках, і таким чином перещіплювати такі органи, як печінка, серце, нирки, навіть легені. Всякі технологічні досліди й винаходи дають змогу докладніше обслідувати людину (т.зв. скени, кети) чи виконувати дуже прецизні операції (наприклад ока — лейзер); врешті навіть дають змогу маніпулювати людськими ґенами.

То не можна дивуватись, що в зв'язку з поступом медицини кошти лікування чи догляду хворих як у лікарських кабінетах, так ще більше в шпиталях зросли й зростають з року на рік до тієї міри, що пересічна людина вже не може себе оплатити, особливо тоді, якщо важко хвора, вимагає довгого шпитального лікування чи складних операцій. Кошти „медікер" на покриття лікування старших громадян, який був створений у ЗСА в 1966 році, виносив коло п'ять більйонів (мільярдів) на рік. Сьогодні кошти зросли до 20 більйонів місячно! Чи можна дивуватись, що в час, коли автор цих рядків у 1949 році був прийнятий до штабу лікарів у Колюмбус шпиталі, то кошти здоровної опіки хворого у півприватній кімнаті виносили 12 і півдоляра денно. Сьогодні те саме ліжко коштує 300-400 долярів денно, та ще додатково більше в кімнаті для інтенсивної опіки хворого. Тому сьогодні й лікарі, медікер (держава) та іншуранcові компанії шукають якоїсь розв'язки коштів лікування та часто вже говорять про можливість створення державної лікарської опіки й догляду хворих. Але це окрема й складна проблема, до якої ще слід повернутися. Кошти діягностики й лікування хворого зростають з року на рік хоч би з огляду на розвиток щораз вужчої спеціялізації медицини та складних медичних проблем. Для прикладу можна додати, що в такій колись вузькій ділянці як рентґен сьогодні ми маємо до діла не лише з рентґенодіягностикою та терапією, але ще є ділянка васкулярна, нуклеарна і тому подібні, а в кожній ділянці є окремі специ.

А вкінці медицина має ще різні суспільні спірні проблеми, як аборти, штучні запліднення, вживання фетуса (недоношеного новородка) до деяких хірургічних заходів чи інші медичні маніпуляції, що входять навіть у сферу державного законодавства, етики й релігії. Проте можна сказати , що медична наука постійно розвивається і постійно стоятиме на фронті боротьби з різними хворобами та шукатиме найбільш корисних здоровельних, медичних та етичних засобів, щоб служити народному здоров'ю.

Мирослав Семчишин

ЯК УТВЕРДЖУЄТЬСЯ УКРАЇНСЬКА МОВА В УКРАЇНІ

(Факти і перспективи)

IV.

Турбота горбачовського центру про російськомовне населення набирає провокаційно-загрозливого характеру! Справді бо загрозливою треба визнати доктрину про те, що російська мова важніша від мови корінного населення республіки і що нам не треба рідної мови вивчати, бо вистачає російська! Гість, згідно з цією доктриною, „має більші права, ніж господар". Переведення газет у східних і південних областях на російську мову, (начебто з метою збільшити число передплатників) доказує, що центральна влада з Москви всією силою наступає на горло українській мові, прагнучи задушити її. Ось яка вірність Горбачова „інтернаціоналізмові!" Нам сьогодні видно, що українська мова жива, але ставлення до неї, як до другорядної, недорозвиненої, загрожує їй більше, ніж колись сумнозвісні валуївські укази доби царату.

Усе це досі сказане творить широке тло, на якому вирисовується основна дія впровадження в усі галузі життя України мовного закону, а дві конференції, що відбулись у вересні цього року, познайомили нас з цілою низкою конкретних фактів, на основі яких можна собі зформувати відповідь на питання, як утверджується українська мова на Україні. Перша з них — це згадувана уже Звітно-виборча конференція ТУМу, а друга теж під егідою цього ж ... Всеукраїнська нарада у справі видання ... підручників і наукової літератури. Обидві конференції відбулись у Києві і про них звітувала тамошня преса. Доповідачами були відомі українські філологи, педагоги, активні члени ТУМ, письменники, журналісти, а теж представники міністерства освіти, ректори університетів чи інших вищих учбових закладів. Хоч на першій конференції в загальному стверджено, що праця централі ТУМу і його клітин була назагал успішна (не зважаючи на різні перешкоди на окремих теренах) і що існування цієї всенаціональної організації вкрай необхідне, проте, як уже відмічено, проф. А.Погрібний звернув увагу на те, щоб передчасно надто не радіти („не евфоріймо"!), бо дотеперішні успіхи з діяльности Т-ва зовсім не балянсують тих усіх неґативних і досить сумних проявів і фактів, що з ними доводиться боротися чи не на кожному кроці.

А ось деякі факти: три четвертини кількости дитсадків в Україні ведуть свої зайняття російською мовою, в Донецьку з трудом відкрито три перші кляси з українською мовою навчання; в Харкові та Дніпропетровську відкрито в деяких школах кляси української мови (гейби чужої? — М. С.), але значно відрадніше те, що все це сталося в цьому дуже зрусифікованому місті. Крім досі існуючих українських шкіл, засновано сім нових. В семи районах Луганської области, у яких живе сто тисяч українського населення, немає ні однієї української школи. Така ж ситуація на Запоріжжі, де русифікація далі буйно цвіте отруйним цвітом. В цілому, у південносхідній Україні справжнє розпаношення антиукраїнських настроїв. Якщо північ України заражений радіяцією, то південь — русифікацією. У загальному, в системі народної освіти 78 відсотків шкіл республіки — україномовні, але в них навчається тільки половина всіх дітей, бо це здебільшого сільські школи, де контингент учнів значно менший ніж у міських школах з російською мовою навчання.

У ділянці вищого шкільництва, зайняття у 95% вузів проходить російською мовою (в останньому часі Київський університет мав перейти на українську мову). Така ж ситуація є в технікумах і в технічно-професійних учбових закладах — „училищах", а з них 45% містяться у Києві. Найтяжча ситуація у вищому шкільництві, хоч з 1991 роком усі абітурієнти мусять у ВУЗИ скласти іспит з української мови, а в дальшому — всі вищі школи мусять перейти на українську викладову мову, отже мусять ґрунтовно перебудувати свої програми.

Якщо йдеться про наукові книжкові видання, то у цьому році українською мовою появилося всього 10 відсотків таких видань, а решта — російською. Видавництво „Наукова Думка" у Києві з 621 запроєктованого книжкового видання, тільки 82 назви мало українською мовою... Друге подібне видавництво „Вища Школа" на 285 запроєктованих книжкових видань українською мовою матиме тільки 32. Не краща справа у видавництві Київського університету — „Либідь": на 116 виданих у цьому році творів усього, п'ять є українською мовою. У Харківському університеті ця пропорція становить 72:2, а у Львівському університеті 73:15. (Цікаво, що у своєму виступі проф. Погрібний відмітив теж, що „угоду про співробітництво Львівського університету з Канадським Інститутом Українських Студій у Канаді (Едмонтон) укладено по-російськи. Майже безнадійно виглядає справа мови фільмів в Україні: у біжучому році їх було 99 відсотків російською мовою. Таке ж явище на відтинку преси: після проголошення закону про мови в Українській ССР, кількість газет російських і двомовних удвоє перевищує українські періодики.

Інший характер мав виступ проф. А. Бурячка. Він подав аналізу „Проєкту державної Програми розвитку української мови до 2000 року". А цей Проєкт, розроблений комісією при Раді міністрів УССР і з участю представників Інститутів Академії наук і Спілки Письменників України, покищо — мертвий документ. Уже рік минув,а Програма не затверджена. Ця Програма справді важна і основна в тому, що конкретизує терміни впровадження Закону про українську мову і як її здійснювати. Невже українське міністерство освіти жде на дозвіл з Москви?

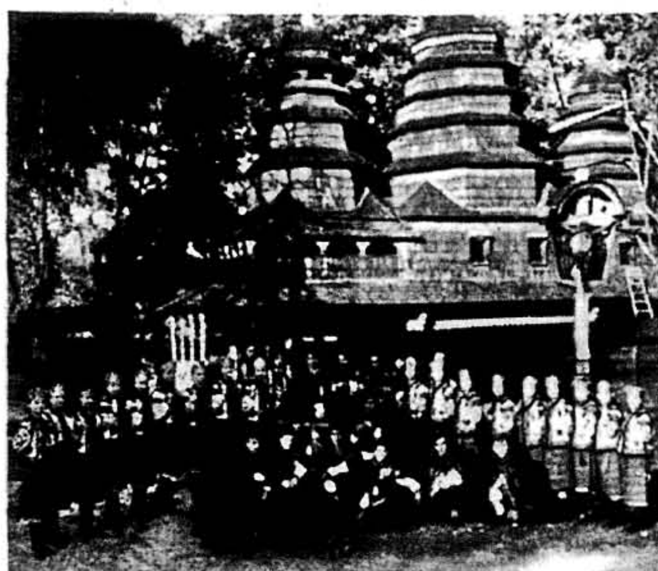
Про що ж мова в цій Програмі? Мова про те, як забезпечити функціонування закону і його найуспішнішу викональність, а це ж обов'язок різних міністерств і багатьох підпорядкованих їм державних установ (відомств).

Згідно з цією Програмою , українську мовну територію поділено на три зони: перша зона охоплює області: Вінницьку, Волинську, Закарпатську, Івано-Франківську, Тернопільську, Хмельницьку, Чернігівську. Термін повноцілого виконання наміченої Програми в цих областях повинен закінчитися у 1992 році, тобто за два роки, поскільки в цих областях загальний стан української мови як у шкільництві, так і в загальному мововжитку ще найкращий. Друга зона охоплює місто Київ і області: Житомирську, Київську, Кіровоградську, Полтавську, Сумську, Харківську і Черкаську. Виконання Програми передбачено на кінець 1993 року.

Третя зона, найбільше зрусифікована, охоплює області: Донецьку, Запорізьку, Миколаївську, Одеську, Херсонську, Луганську і Кримську. Тут закінчення виконання Програми передбачено аж на 1995 рік. Очевидна річ, що реченці виконання можуть бути відповідно до часу і обставин пересунені, тобто продовжені. А далі, Програма передбачає, що ще у 1990 році мали бути відкриті україномовні й українознавчі курси, гуртки вивчання рідної мови, мали бути виготовлені пляни і програми, підготовлені підручники й інші посібники. Виконання Програми мають запеспечити обласні, міські і районі комітети. До кінця 1994 року навчання в усіх східних і південно-східних областях має перейти на українську мову, а до 1995 року має бути проведена повна підготова

(Закінчення на стор. 3)

Львівський „Черемош" виступить в Канаді й Америці!

Ансамбль „Черемош" зі Львова.

Під патронатом Владики Володимира Стернюка, Митрополита Української Греко-Католицької Церкви в Україні та Народного Руху України, ансамбль української пісні й танку „Черемош" зі Львова приїхав до Монтреалю 17-го грудня, щоб розпочати своє перше турне по Північній Америці.

„Черемош", у складі 40 співаків, танцюристів та оркестри, виступить також в Оттаві, Торонто, Гамилтоні, Лондоні, Віндзорі, Канада, і у Гартфорді, Олбані, Баффало, Рочестері, Сиракюзах, Ню Йорку, Нюарку, Юніон, Філядельфії, Вашінґтоні, Скрентоні, Піттсбурзі, Клівленді, Дітройті і Чикаґо, ЗСА.

Нині важко встановити, хто дав назву ансамблеві, але звучне ім'я „Черемош" припало всім до вподоби. І ось уже 28 літ від 1963 року, стрімко пливе „Черемош", повний музики, співів і танців.

Нелегко було ансамблеві осягнути високого мистецького рівня. Свій перший концерт „Черемош" дав у рідному Львівському Університеті ім. І. Франка. Золоті зерна любови й захоплення до народної творчости, вляті у співочі серця, зродили паростки великої відданости й посвяти часу до праці. Вечорами після лекцій, семінарів і зайнять у бібліотеці спішать студенти до Університетського клюбу. І „Черемош" наче гірська ріка, з року в рік повниться новими піснями і танцями, все нова і нова талановита молодь вливається в ансамбль. Про творчий ріст ансамблю не раз писали обласні та республіканські газети, як також загранична преса.

Мистецтво „Черемошу" сучасне — мов народжений день, древнє — наче сиві Карпати. Сім різних програм, сотні творів, вокально-хореографічних композицій підготовлено з часу заснування ансамблю. Творча праця ансамблю не раз увінчувалась нагородами. Перший великий успіх прийшов 1967 році, коли ансамбль став переможцем обласного конкурсу самодіяльного мистецтва.

„Черемошеві" — 28 років, це мало, якщо міркувати категоріями часу, і багато — якщо згадувати всі концерти, що вже стали надбанням історії.

В 1972 році „Черемош" став Лавреатом конкурсу самодіяльного мистецтва та здобув золоту медалю. В 1977 році ансамбль осягнув диплом Лавреата Всеукраїнського Фестивалю.

Заслуга їхнього високого рівня, осягів є добір великої вартости й міри диригентів і хореографів, як також добрих співаків і танцюристів. Ансамбль „Черемош" став доброю школою виховання естетичних смаків, багатьох навчив любити й розуміти мистецтво як невмирущу скарбницю української культури. Про велич України розповідають пісні й танці ансамблю і зовсім не випадково на концертах виникає образ гірської ріки „Черемош" — бурхливої, динамічної, як життя теперішньої пробудженої України. Щиро й тепло привітає вас „Черемош" з Різдвом Христовим традиційним Вертепом, колядками й щедрівками.

В Києві...

(Закінчення зі стор. 1)

належить перу американського композитора ірляндського походження Д. Давні.

Крім сучасної музики, на фестивалі були виконані твори М. Лисенка, Л. Ревуцького, а також звучала музика західніх клясиків.

Фестиваль став важливою подією в мистецькому житті України і ще одним кроком в зміцненні зв'язків між мистцями України і західнього світу.

Дарунок...

(Закінчення зі стор. 2)

ться справами виховання й шкільництва для українських дітей в усьому світі, не виключаючи сьогодні вже й України, і недоступних донедавна країн колишнього комуністичного бльоку. Можна, отже, легко зрозуміти, яких фінансових засобів треба, щоб хоч у якійсь мірі відповісти на вимоги хвилини. І тут ще одна заслуга кожного, хто купить цю книжку.

Та треба згадати з якнайщирішою вдячністю ще одну людину, що без її допомоги книжка „Батьки і діти" не побачила б удруге світу. Це редактор жіночого журналу „Промінь", органу Союзу Українок Канади, із Вінніпеґу, Наталія Когуська. Вона подбала, — звичайно, безкоштовно, — про всю організацію та редакційно-технічну сторінку цього видання. Включно із щасливим піднайденням щедрої меценатки. Трійка — щасливе число. Бо до заслужених для цієї небувалої появи треба, без сумніву, зачислити і саму авторку, яка, незважаючи на всі свої громадські навантаження, не пожаліла муравлиної праці для підготови та усучаснення цього видання. І відмовилася від усяких, їй належних гонорарів.

Нехай же, отже, будуючий приклад цієї трійці щирих українських патріоток промовить до серця кожного, хто буде перед цим Різдвом клопотатися добором дарунків для батьків, головно молодих. Нехай же труд і жертвенність цих трьох янголів-хоронителів української духовности нових поколінь появиться під якнайбільшою кількістю наших ялинок. У чепурному, святковому опакуванні, як годиться, і як на це повністю заслуговує. А про свою внутрішню вартість ця книжка розкаже найкраще сама.

СКВОр при СКВУ

УРЯД ПРЕЗИДЕНТА-ДИКТАТОРА Іраку Саддама Гуссейна запропонував Совєтському Союзові допомогу, але представники Червоного Хреста і Червоного Півмісяця відмовились прийняти допомогу овочами з огляду на те, що Ірак сам бореться з економічними труднощами після ухвали Ради Безпеки ООН, яка наклала на цю країну економічну бльокаду після інвазії іракських військ на Кувайт. Не зважаючи на труднощі і брак харчових продуктів в Іраку, чимало совєтських громадян висловили бажання залишитися на добровільній базі на праці в Іраку, кажучи, що їм покищо нічого не загрожує в Іраку, а матеріяльне положення краще, правдоподібно, як в самому СССР. Совєтський Союз донедавна був у добрих відносинах з Іраком і доставляв йому зброю на сотні мільйонів долярів.

ЗАСТУПНИК ДЕРЖАВНОГО секретаря ЗСА Ричард Шифтер прибув до Китайської Народної Республіки, щоб вести там переговори з місцевими урядовими чинниками про поглиблення співпраці між ЗСА і Китаєм. Одною з тем у переговорах будуть справа пошанування прав людини, — заявили члени американської делеґації.

МІНІСТЕР ЗАКОРДОННИХ справ СССР устами свого представника заявило, що жодні совєтські державні чи громадські організації не мали відношення до подій в Чехо-Словаччині 17-го листопада 1989 року. СССР, мовляв, категорично відкидає всякі насильницькі методи переміни державної влади в будь-якій країні. Заява мабуть появилася тому, що в Чехо-Словаччині не втихають пристрасті про те, що це, мовляв, СССР допоміг перевести в Празі „листопадову революцію". Все розпочалося з показу фільму компанії Бі-Бі-Сі, у якому говорилось про існування заговору різних сил: ізраїльський Моссад, місцеві державні чинники і служба безпеки, Сі-Ай-Ей, а навіть „Хартія-77", мали б нібито діяти під керівництвом КҐБ.

В пам'ять нашого довголітнього приятеля

Інж. Миколи Маслова
та його дружини
Раїси

які залишили цей світ в днях 9-го і 12-го листопада 1990 року, в Парижі, Франція,

складаємо 75 долярів на БІБЛІОТЕКУ ім. СИМОНА ПЕТЛЮРИ в ПАРИЖІ.

ВІЧНА ЇМ ПАМ'ЯТЬ!

Іван і Олена КОРОВИЦЬКІ
Володимир і Олена ШИПРИКЕВИЧІ

Управа Окружного Комітету Українського Народного Союзу, Балтимор, Мд.

з глибоким жалем повідомляє, що 16-го грудня 1990 р., несподівано відійшов у вічність член Управи, довголітній секретар 55-го Відділу, невтомний союзовий, громадський і церковний діяч

бл. п.

АДАМ ЦІЗДИН

залишаючи у смутку:
дружину — АННУ
сина — МИРОСЛАВА з родиною
доньку — МАРІЯННУ
та всю балтиморську, куртісбейську громаду

Родині покійного висловлюємо глибоке співчуття.

Управа Окружного Комітету, Балтимор

Як утверджується...

(Закінчення зі стор. 2)

учителів до навчання виключно українською мовою; має бути створена сітка наукових інститутів з завданням поглиблювати і досліджувати сучасний стан української мови. Ця наша мова на Україні, як це особливо відмічено, спотворена, покалічена, рівняна на російський хід у всій її структурі.

Якщо б зробити висновки з усього досі сказаного, то, очевидно, можна прийти до переконання, що закон з жовтня 1989 року про українську мову на території України не діє як слід, а якщо діє, то дуже кволо і то з різних причин, і що у практиці щоденного життя перехід на українську мову в різного типу школах є дуже утруднений, бо на шляхах його нехай і повільного здійснювання є різні перешкоди, як це ствердженo на конференції процесу на місцях, в інерції окремої категорії учителів, а передусім викладачів вузів, у непідготовності великого числа студентів для сприйняття лекцій українською мовою тощо. Та є ще й друга категорія перешкод, а це інерція — бездіяльність у виконанні Закону, зокрема, міністерств вищої освіти та нерішучість ректоратів вищих учбових закладів (вузів).

Але і це ще не все. Є ще інші зовсім об'єктивні причини, які поважно відбиваються на намаганні вчинити Закон вповні викональним у межах визначених речинців. Йдеться тут про III розділ Закону, який встановляє терміни його виконання, тобто загального переходу на україномовну програму в усіх типах шкіл. Мав би оцей процес початися з початком 1990 року і бути завершеним протягом 5-10 років (залежно від території), хоч ці терміни можна б в окремих випадках скоротити.

І саме в цій справі з дуже основною доповіддю виступив голова підкомісії ТУМу для справ підручників Ю. Бобраницький. Він основно розглянув питання: чи існують сьогодні умовини для своєчасного впровадження III розділу Закону про мову? Таких умовин нема, — ствердив він. Немає й не буде доти, доки на державному рівні не буде вжито своєчасно радикальних заходів. Найважніші в цій категорії причини такі:

1) Відсутність україномовних підручників та навчальних посібників. Сьогодні вузи готують фахівців із 350-ти спеціяльностей. Для того, щоб стати фахівцем, потрібно засвоїти близько 30 дисциплін (предметів). Отже потрібно близько 10 тисяч назв підручників. І це мінімальна цифра, бо тут не враховані загальноосвітні дисципліни. До названої цифри треба ще додати підручники для технікумів, які готують фахівців із 150-ти спеціяльностей. Отже маємо приблизно п'ять тисяч назв.

2) Окремо потрібні україномовні підручники для професійно-технічних училищ.

3) Потрібні теж українсько-російські словники. А що вже говорити про наявних фахівців, які зараз працюють, чи про аспірантів, яким в умовинах впровадження Закону потрібно розширювати свої знання підвищувати кваліфікації вже українською мовою. Таким чином, за приблизним підрахунком мінімальна кількість назв підручників, навчальних посібників і періодичних наукових видань для всіх навчальних закладів України становить щонайменш 20 тисяч...

А покищо темпи видавання української фахової літератури такі мізерні, — ствердив Ю. Бобраницький, то що для „подолання наявного дефіциту" буде потрібне майже ціле століття! Навіть якщо б всі фахово орієнтовані видавництва переключилися на випуск тільки україномовної літератури, то й тоді створення бажаної національної бази знань потривало б 15-20 років.

Отже проблема повного забезпечення посібниками чи підручниками усіх типів шкіл українською мовою опинилась насьогодні в сліпому куті. „Практично все треба починати з нуля", — алеж під кінець четвертого року відбудови початку ще не видно...

У висновку згаданий доповідач стверджує: „Можна зжахнутись, побачивши ту руїну, до якої призвела сталінсько-брежнєвська русифікаторська машина українську культуру, яка не має власного банку знань, і тому сьогодні фактично не може себе самовідтворювати, бо не спроможна дати українській молоді знання українською мовою".

І оцей своєрідний траґізм, у якому опинилась українська мова насьогодні, найвимовніше з'ясував відомий письменник і заслужений діяч Юрій Мушкетик: „Будуть потрібні роки і десятиліття важкої щоденної праці, щоб привернути українській мові статус справді державної мови. Якщо українська мова не буде мовою міжнаціонального спілкування на території України, то ми ніколи не діб'ємось, щоб цілі реґіони спілкувались між собою офіційно".

В ШІСНАДЦЯТУ СУМНУ І БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ, як з Волі Божої відійшов у вічність мій дорогий і незабутній ЧОЛОВІК

бл. п.

ЮРІЙ КОНОНІВ

буде відправлена

ЗАУПОКІЙНА БОГОСЛУЖБА

в четвер, 27-го грудня ц. р. в церкві св. Юрія Переможця в Ошаві, Канада.

ПОМИНАЛЬНІ ПАНАХИДИ

27 го грудня, о год. 10-ій ранку в Храмі-Пам'ятнику в С. Бавнд Бруку, Н. Дж. та
30-го грудня, о год. 12-ій дня в церкві св. Трійці в Ірвінґтоні, Н. Дж.

Про молитви за душу покійного просить

ДРУЖИНА

У ПЕРШУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ мого найдорожчого МУЖА

бл. п.

ВАСИЛЯ ПАПІЖА

відправляться

ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ з ПАНАХИДОЮ

в четвер, 17-го січня 1991 р., о год. 8-ій рано, в церкві св. Йосафата в Воррен, Миш.;
в церкві св. Івана Хрестителя, Дітройт, Миш. 19-го січня, год. 9-та рано;
в Підгайцях — Старому місті;
17-го січня 1991 р. в манастирі оо. Василіян в місті Циґанек, Польща
та в Люрді, Франція.

Прошу ласкаво родину, приятелів та знайомих згадати покійного у своїх молитвах.

Дружина ОЛЕНА

ШВАЙЦАРСЬКИЙ УРЯД вирішив виплатити компенсації своїм фармерам за втрати, яких вони зазнали після вибуху на атомовій електростанції в Чорнобилі. Загальна сума компенсацій виносить 8,7 міл. швайцарських франків (6,8 міл. дол.) Рішення уряду не було добровільним. За відшкодування боролися не тільки самі фармери, але їм в цьому допомагала Асоціяція вирощування і продажу овочів, яка заявила, що дійсно швайцарські фармери потерпіли в наслідок чорнобильської катастрофи. В липні цього року Верховний суд Швайцарії наказав урядові позитивно полагодити цю справу.

КЕРІВНИК СОЦІЯЛЬНОГО забезпечення заявила у вівторок, 18-го грудня, що звернеться до Білого Дому та Конґресу з проханням про додаткові фонди, бо ці, що їх призначено в бюджеті не є достатніми, щоби аґенція могла проіснувати впродовж наступних дев'яти місяців. Ґвендолин С. Кінг, звітуючи перед сенатською комісією ствердила, що мусить звернутися за окремими фондами після того, як директор федерального бюджету Ричард Дарман повідомив більше сотні державних аґенцій про свої прелімінарні рішення у зв'язку з їхніми бюджетними запотребуваннями. Начальники окремих департаментів і керівники державних аґенцій мають право до кінця біжучого тижня квестіонувати та протестувати проти цих прелімінарних рішень, бо в більшості призначено куди меншу суму фондів, як цього вимагалося.

Професор...

(Закінчення зі стор. 1)

ченка „Тарас", що його прийняло матірне товариство у Львові. Д-р Падох відчитав довгу листу померлих членів за останню каденцію. Присутні вшанували їх повстанням з місць. Відчитав деякі привіти та передав провід зборами проф. В. Маркусеві. Проф. Володимир Мацьків із Канади виголосив короткий привіт в імені хворого голови канадського НТШ Богдана Стебельського. Голова НТШ у Львові проф. О. Романів виголосив короткий привіт з підкресленням також потреби співпраці й координації дій з українським науковим світом у діяспорі та НТШ у Львові.

Вибрано Комісії: верифікаційну, мандатну, номінаційну і резолюційну. З уваги на потребу внести деякі зміни у статуті — рішено передати цю справу новій Управі, яка вибере Статутову комісію.

Відтак звітували голова Я. Падох, науковий секретар Леонід Рудницький (обидва склали обширні звіти на письмі), Василь Ленцик як генеральний секретар Головної Ради НТШ, Іван Сєрант — фінансовий секретар, В. Маркусь як головний редактор Енциклопедії Діяспори, Микола Галів — директор канцелярії, Світлана Андрушків, про стан бібліотеки й архівів та Василь Калинович, референт доповідей. Звітували голови секцій: д-р Роман Осінчук про Лікарсько-хемічно-математичну секцію, яка охоплює теж хеміків, біологів та інженерів. Недужий проф. Василь Лев передав письмовий звіт про Філологічну секцію, В. Маркусь звітував про Історично-філософічну секцію. Проф. Роман Андрушків звітував про стан комп'ютеризації бібліотеки й адміністрації. Звітували голови Осередків: проф. Мирослав Лабунька — Філядельфія і проф. Мирослав Семчишин — Чикаґо. Проф. Володимир Бандера звітував про стан нового довідника, що його приготовляє Соціологічний Інститут, тісно пов'язаний з НТШ. Під час усіх звітів головував на зборах проф. О. Біланюк.

У дискусії, за головуванням М. Семчишина, забрали слово за чергою: Дмитро Штогрин, Тарас Гунчак, Іван Фізер, В. Маркусь, В. Мацьків, Олександер Домбровський, Іван Головінський, М. Лабунька, Володимир Стойко і Василь Ленцик.

Голова Контрольної комісії Д. Штогрин склав звіт і закінчив його внесенням на абсолюторію Президії й Управі з признанням та подякою за пророблену працю. В імені Номінаційної комісії звітував В. Калинович.

Новий склад керівних органів НТШ в Америці такий: голова — Л. Рудницький, професор Ля Саль університету у Філядельфії. Його заступники: (за абетковим порядком) О. Біланюк, М. Лабунька, В. Маркусь, Лариса Онишкевич — науковий секрестар, Володимир Рак — фінансовий секретар, І. Сєрант. Члени Управи: Р. Андрушків, І. Головінський, Т. Гунчак, В. Калинович, Іван Кедрин-Рудницький, Тетяна Кейс, Альберт Кіпа, Ольга Кузьмович, Анна Процик, Любомир Романків, В. Стойко, Святослав Трофименко, І. Фізер, Марта Богачевська-Хомяк, Д. Штогрин, Володимир Василакі. Контрольна комісія: В. Ленцик (за статутом мусить бути дійсний член) Володимир Баранецький, Роман Воронка, Мирослава Знаєнко, Оксана Драй-Хмара-Ашер. Делеґати до Головної Ради: Р. Осінчук і Я. Падох, заступники — І. Головинський і Мирослав Прокоп.

Л. Рудницький подякував за вибір, запевняючи, що здає собі справу з важких обов'язків, які бере на себе, запевнив, що буде старатися виконати їх, та просив останнього голову Я. Падоха помагати йому у цьому. І. Кедрин-Рудницький, як найстарший віком і той, що був членом керівних органів НТШ від часу головування Романа Смаль-Стоцького, прощав д-ра Я. Падоха від минулої Президії й Управи. Заявив, що Я. Падох був найкращим з усіх дотеперішніх голів НТША, цікавлючись активно всіма справами — науковими, господарськими й фінансовими. Найбільша заслуга д-ра Падоха у тому, що він замирив НТША з усіма існуючими науковими установами, притягає їх до участи у щорічних Шевченківських читаннях, дбає за участь НТША в українських, американських і міжнародних наукових конференціях, придбав установі поважні фонди, подбав про купно нового престижевого дому і тепер відразу нав'язав тісний зв'язок з НТШ у Львові. Побажав йому довгих літ життя у доброму здоров'ї.

Д-р Я. Падох, зворушений, дякував і признав, що віддаючи весь час для НТШ занедбав власну наукову працю над історією українського права.

Загальні збори обрали д-ра Падоха почесним членом, що має затвердити Головна Рада.

В. Маркусь відчитав проєкт резолюцій, зладжений І. Кедрином, а збори прийняли проєкт у принципі та доручили новій Управі оформити остаточний текст. Прийнято теж рамовий бюджетовий прелімінар, приготований І. Сєрантом.

Після Загальних зборів відбувся в тій же залі панель.